

Afronovinky: Listopad/prosinec 2019

africkyportal.cz, 17. 1. 2020

Afrika je dnes více než kdy dříve nesmírně dynamickým kontinentem, který denně přináší nové události v politice, ekonomice, kultuře, sportu a mnoha dalších oblastech. Sledovat veškeré tamní dění proto téměř není možné.

Pravidelný seriál “Afronovinky” vám proto přináší výběr toho nejdůležitějšího za uplynulé dva měsíce (listopad, prosinec), který vám pomůže se v posledních událostech na africkém kontinentu rychle zorientovat.

Autoři: Kateřina Burianová, Vojtěch Šmolík, Josef Kučera, Lucie Grundmannová

Demokratická republika Kongo: Nejnákladnější mise OSN bude ukončena

Nejdéle v roce 2022 má být ukončena mírová mise MONUSCO, která v různých formách působí v Demokratické republice Kongo od roku 1999. Doporučení pochází ze strategického přehledu vypracovaného OSN. Mise v současné době čítá přes 20 tisíc vojenských, policejních a dalších sil z více než 50 zemí světa včetně České republiky. Největší počet vojáků pochází z Pákistánu, Indie, Bangladéše, Maroka a Jižní Afriky. Stávající rozpočet mise se přesahuje jednu miliardu dolarů ročně.

Mise původně vznikla pod názvem MONUC, aby monitorovala procesy směřující k uzavření příměří na konci Druhé konžské války, jinak také nazývané Africká světová válka. V tomto konfliktu přišly o život během pěti let téměř 4 miliony lidí a další miliony byly vysídleny či zcela donuceny Kongo opustit. Konflikt byl pokračováním První konžské války, která začala v roce 1996 jako občanská válka o moc v zemi. Proti sobě tehdy stály síly tehdejšího diktátora Mobutu Sese Seko a povstalců vedených pozdějším prezidentem Laurentem-Desiré Kabilou. Konflikt ale výrazně posílila také Rwanda, která na území Konga masakrovala Hutuské obyvatele, kteří uprchli během Rwandské genocidy v roce 1994. Výsledkem se stalo rozporcování země a boj o kontrolu nad těžbou nerostných surovin, do kterého se postupně v průběhu obou konfliktů zapojila desítky okolních zemí a množství ozbrojených skupin. Přestože byla Druhá konžská válka v roce 2003 oficiálně ukončena, země se ze spirály konfliktů dodnes nedostala – boje pokračovaly např. v Ituri, dodnes se válčí také v Kivu. Boje o nerostné suroviny nepřímo živí i světová poptávka a velké technologické firmy, které je využívají k výrobě mobilních telefonů či notebooků. Některé z nich aktuálně žaluje v USA několik konžských rodin, jejichž děti byly nuceny pracovat v otřesných podmínkách v dolech na kobalt, a to jen za 2 dolary denně.

Proti misi MONUSCO proběhlo napříč Kongem již několik demonstrací. Zdroj: PressTV.

Mise je proto dlouhodobě označována za nepřiliš funkční s ohledem na svůj rozsah a rozpočet. Od konce Druhé konžské války se odhaduje, že v zemi v následujících konfliktech zahynuly zhruba další 3-4 miliony lidí a na mnoha místech v Kongu se proti ní v posledních letech často protestuje. Stažení mise ale reaguje především na to, že v Kongu proběhly na přelomu let 2018 a 2019 volby, které ukončily 17 let vlády autoritáře Josepha Kabily. Vedení OSN předpokládá, že následující roky před úplným stažením mise poskytnou novému prezidentovi Felixi Tshisekedimu dostatek prostoru pro uskutečnění politických a dalších reforem, profesionalizaci armády a neutralizaci povstaleckých skupin. V zemi by však i po roce 2022 mohla zůstat politická mise, která by dohlížela na dodržování všech pravidel a pomáhala předejít znovuvypuknutí války.

Záplavy ve východní Africe si vyžádaly stovky obětí

Východní Afrika byla v posledních týdnech zasažena silnými dešti a povodněmi, které si vyžádaly nejméně 280 obětí. Celkově však v regionu postihly až tři miliony lidí napříč několika státy. Mezi ty nejvíce zasažené patří Keňa, Somálsko a Jižní Súdán. Podle expertů to má za následek tzv. indickooceánský dipól, jehož intenzita je mnohem vyšší než v předchozích letech. Jedná se o nepravidelnou oscilaci v Indickém oceánu, která způsobuje, že teploty se mění zcela nestandardně a mají vliv např. právě na úroveň dešťových srážek. Podobně se chová např. El Niño, který dopadá na region jižní Ameriky.

Zasaženo bylo několik států v regionu. Zdroj: ReliefWeb.

Extrémní nebezpečí navíc představují i následné sesuvy půdy, které stály život několik desítek lidí například v Ugandě, Burundi či Keni. V Somálsku již počátkem listopadu bylo v důsledku rozsáhlých povodní vysídleno více než čtvrt milionu obyvatel. V Keni byla značně zničena část infrastruktury, zasaženy jsou i školy či zdravotnická zařízení. Situace je o to více komplikovaná, že část populace těchto států trpěla v důsledku devastujícího sucha, které představovalo poměrně diskutované téma posledních několika měsíců. V této spojitosti se intenzivně hovořilo i o vysychání Viktoriinských vodopádů jakožto důsledku klimatických změn. Tato kauza byla nicméně poněkud přehnaná, protože v tomto ročním období se vodopády potýkají s nedostatkem vody pravidelně.

Konec nekoloniální politiky, která nemá obdoby nebo jen drobný úkrok?

V předvánočním čase došlo k oznámení o konci jednoho ze dvou afrických franků, kterým se platí v osmi zemích – ten by měl být nahrazen novou měnou 'Eco'. Oznámení přednesli francouzský prezident Emmanuel Macron a jeho protějšek z Pobřeží Slonoviny Alassane Ouattara. Celá změna ovšem bude převážně kosmetická a ve finále bude největší změnou ta v názvu, který má koloniální symboliku. Cílem změny názvu je ale i možnost ekonomické integrace dalších sedmi států (Kapverdy, Gambie, Ghana, Guinea Bissau, Libérie, Nigérie, Sierra Leone) Hospodářského společenství Západní Afriky (CEDEAO) do původně frankofonních monetárních struktur. Frank nadále zůstává oficiálním platidlem v šesti státech středoafriké zóny.

Africké franky byly vytvořeny již v roce 1945 a od té doby jsou fixně navázány na francouzský frank, potažmo na Euro (od vzniku eurozóny). Francouzská národní banka má tudíž v rámci současného evropského uspořádání exkluzivní kompetence právě směrem k africkým frankům. Tato parita zůstává nezměněna a navzdory debatám o limitované suverenitě států Afriky vůči Francii stále platí hlavní argument, kterým je stabilita a nízká inflace v porovnání s ostatními měnami kontinentu. Na druhou stranu nemožnost pracovat s vlastní měnou má své nevýhody směrem k exportu a podpoře vlastních podnikatelů. Nejzásadnějším aspektem této nerovnováhy je však držení 50 % finančních rezerv 14 afrických států Francouzskou národní bankou a její neúměrné kompetence v celém měnovém procesu.

Počet zemí platících CFA frankem se možná změní. Zdroj: The East African.

Potenciální cíl propojit ekonomiky zemí západní Afriky společnou měnou podpořil i prezident Ghany. Ten týden po představení společné měny 'Eco' oznámil záměr Ghany stát se součástí nové měnové unie i přesto, že se v jeho zemi frankem neplatí. Podmínky pro případný vstup se začaly řešit i v Nigérii, která tvoří největší ekonomiku zemí uskupení CEDEAO – pozice Nigérie směrem ke společné monetární unii je však značně nejistá, a to v kontextu nedávných sporů se sousedním Beninem ohledně propustnosti hranice.

Letem světem

Prezidentské volby v Guinei-Bissau mají dohru. Poražený kandidát žádá nejvyšší soud o anulaci výsledků, protože prý byly zfalšované. První dvě kola přitom proběhla podle pozorovatelů v klidu. Volby jsou specifické také tím, že byl nahrazen prezident, který jako první v historii země dokončil svůj mandát, aniž by byl v jeho průběhu jakkoli odstraněn.

Somálsko stále bouří. Bombový útok na konci prosince 2019 zabil v Mogadišu 79 lidí a 149 dalších zranil. V roce 2019 šlo o již pátý bombový útok takového rozsahu. V těch předchozích přišlo o život šest desítek osob.

Teroristická organizace Islámský stát se v listopadu přihlásila k dalšímu útoku na malijskou armádu, jedná se již o několikátý v průběhu posledních měsíců. Útok v pohraniční oblasti Mali a Nigeru si vyžádal nejméně 53 obětí. V prosinci islamisté zaútočili i na vojenskou základnu v Nigeru, kde zemřelo 71 nigerských vojáků a další byli zraněni či jsou pohřešováni.

Novým prezidentem Alžírsko se stal dřívější ministr a předseda vlády Abdal Madžíd Tabbúni. Volební účast byla velmi nízká, protože mnoho voličů se rozhodlo volby bojkotovat vzhledem k faktu, že všichni možní kandidáti byli nějak spjatí s bývalým režimem. Protesty, které probíhají v zemi již několik měsíců, tak pokračují i po zvolení nového prezidenta.

Mezi neklidné země Sahelu patří i Burkina Faso. Jen v roce 2019 tam bylo vnitřně vysídleno na půl milionu obyvatel, což je obrovský nárůst oproti 80 tisícům v roce 2018. Burkina Faso přitom patří do tzv. Sahelian G5 Force, v rámci které společenství pěti tamní států společně bojuje proti terorismu a politickému násilí.

Po finále proběhlého mistrovství světa v rugby, kde zvítězila Jihoafrická republika nad Anglií, svět obletěly snímky jihoafrické mlýnové spojky Fafa de Klerka, jak přijímá gratulace od Prince Williama oblečen pouze v plavkách s vlajkou Jihoafrické republiky. Tento typ plavek se poté stal v Jihoafrické republice fenoménem.

Autoři jsou studenty oborů Politologie-Africká studia na Univerzitě Hradec Králové a Politická a kulturní geografie na Ostravské univerzitě.

Zdroj: <http://africkyportal.cz/clanky/afronovinky-listopad-prosinec-2019>